MUINSUSKAITSEAMET

Hr Urmas Kirtsi
Kuusalu Vallavalitsus
vallavalitsus@kuusalu.ee

Teie 24.03.2015 nr 7-1/991
Meie 14.04.2015 nr 1.1-7/1003-1

Seisukoht Kuusalu valla üldplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise kohta

Kuusalu valla üldplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevöönditest. Kuna Kuusalu on väga rikas erinevate kultuurimälestiste poolest, siis palume eelnõu seletuskirjas eraldi välja tuua avalikus ruumis paiknevad riiklikud kultuurimälestised liikide kaupa (ajaloo-, ehitus-, arheoloogia- ja kunstimälestised). Mälestised näitavad piirkonna ning kultuurmaastiku ajaloolist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega. Mälestisi ümbritseva kaitsevööndi mõte on tagada mälestise säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist vääristavas keskkonnas, vältida mälestist ja ümbritsevat keskkonda kahjustavaid tegevusi. Õuealadest väljapoole jäävate mälestiste puhul tuleb tagada igaühe vaba juurdepääs mälestisele päikesetõusust loojanguni (muinsuskaitseseadus § 26 lg 2).
Mälestiste nimekiri on kättesaadav Kultuurimälestiste riiklikus registris, millel on olemas ristkasutus Maa-ameti põhikaardiga (vt www.register.muinas.ee). Vastavalt muinsuskaitseseaduse § 25 lg 3 on kinnismälestiste kaitsevöönd 50 meetri laiune maa-ala mälestise väliskontuurist juhul, kui ei ole määratud teisiti. Mälestisel ja mälestise kaitsevööndis kehtivad muinsuskaitseseadusest (§ 24 ja § 25) tulenevad kitsendused. Muuhulgas on Muinsuskaitseameti ning linna- ja vallavalitsuse loata kinnismälestisel keelatud kinnistute piiride muutmine ja kruntimine, maakasutuse sihtotstarbe muutmine, teede rajamine ja remontimine, kaitsevööndis teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd.

Planeeringualale jäävate maa-alaliste arheoloogiamälestiste (pargid, asulakohad, maa-alused kalmistud, kalmed, muistsed põllud jms) väliskontuurid on nähtaval Maa-ameti põhikaardil kultuurimälestiste kihil. Küsimuste korral palume ühendust võtta Muinsuskaitseameti Harjumaa vaneminspektoriga või kartograafia nõunikuga.

Nagu eelpool nimetatud, paistab Kuusalu vald silma arvukate arheoloogiamälestiste poolest ning mitte kõik ei ole riikliku kaitse all, Muinsuskaitseametile on teada umbes 30 arheoloogilist leiupaika, mille puhul on algatatud mälestiseks tunnistamise menetlust. Täpse nimekirja koos koordinaatidega saame Teieni edastada 15.05.2015 kuupäevaks. Objektidel ei kehti muinsuskaitseseadusest tulenevad kitsendused, kuid tuleb arvestada seaduse § 40 lõige 5-ga: kinnisasjal, kus Muinsuskaitseameti

Uus tn 18
10111 TALLINN
Reg kood 70000958

Tel +372 640 3050
Faks +372 640 3060

E-post info@muinas.ee
http://www.muinas.ee

andmeil võidakse avastada seni teadmata kultuuriväärtusega leid, tuleb enne tööde alustamist teha uuringud. Uuringud tehakse loa taotleja kulul.

Oluline on hinnata ka kultuurikeskkonna säilitamist tagavate tingimuste seadmise piisavust ja vajadusel teha strateegilise keskkonnamõju hindamise käigus täiendavaid ettepanekuid.

Muinsuskaitseamet juhib tähelepanu järgmistele analüüsimist vajavatele teemadele ja vajadusele hinnata planeeringu elluviimisega kaasneda võivaid mõjusid:

- erinevate ajaperioodide kultuurpärandi kihistused ja nende väärtus. Väärtust võiks omistada ajaloosündmustega või kohapeal tuntud muistenditega seotud paikadele, kultuuritegelaste elu ja tegevusega seotud paikadele, kohalikele inimeste eneseteadvustamise ja samastumise kohtadele;

- võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad. Piirkondi, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on eriti suur, tuleb arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, rauasulatuskohti jms). Mälestiste rühmale sobilik keskkond on traditsiooniline ajaloolise asustusstruktuuriga maastik;

- olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad. Väärtuskriteeriumiteks võivad olla tüüpilisus ja ebatüüpilisus. Et määrata küladesse ehitamise ja maakasutamise tingimused, soovitame analüüsida külade väljakujunenud struktuuri ja pidada oluliseks nende säilitamist. Oluliseks tuleb pidada väärtusliku miljööga külade krundi suurusi, hoonestuse ja kujundamise elemente, hoonestuse struktuure ja maakasutust. Uut hoonestust ja maakasutust tuleb sobitada vanaga olemasolevaid väärtusi rikkumata. Väärtuslikud on piirkonnad, kus on algupäraselt säilinud taluarhitektuuri, on jälgitav ajalooline asustusstruktuur ja teedevõrk, traditsiooniline maakasutus;

- ajalooliselt väärtuslikud objektid, sh hooned, monumendid, sillad, teed, tähised jne ning nende säilimiseks vajalike tingimuste seadmine;

- maastikupilt, sh vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridoride määratlemine;

- väärtuslike maastike piiride täpsustamine. Keskkonna kultuuristamisel varasemate põlvkondade töö väärtustamine. Ajaloolise väärtusega on maastikumuster, kus võib leida muinasaegseid, mõisaaegseid, taluaegseid ja kolhoosiaegseid maastikke. Olulised on maastikud, kus on kiviaiad, -vared, lahtised madalad kraavid, alleed, veskite paisud, veskijärved jms.

- kultuurilise eripära säilimine talude planeeringutes, ehitistes, rajatistes, aedades, parkides jm.

- 20. sajandi arhitektuuri seisukorra hindamine ja analüüs võttes aluseks projekti Eesti 20. sajandi väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs tulemused

Pakume Teile abimaterjalina kõigi ülalnimetatud teemade analüüsimiseks Muinsuskaitseameti poolt viimastel aastatel tellitud valdkondade inventeerimisi ja analüüse. Kõik need on saadaval Muinsuskaitseameti arhiivis Pikk tn 2 Tallinnas. Mõningatel juhtudel on töö nähtav ka Internetis.

Täiendavate küsimuste korral palume pöörduda Muinsuskaitseameti Harjumaa vaneminspektori poole.

Lugupidamisega

/*allkirjastatud digitaalselt*/
Peeter Nork
Põhja-Eesti järelevalveosakonna juhataja
640 3035 peeter.nork@muinas.ee